

De woudklank

De Basale schoonheid in het landschap van Jan Radersma

recensie door Jurjen K. van der Hoek in de Woudklank
26 september 2014

Over de landschappen van Jan Radersma hoef je nauwelijks een woord vuil te maken. Het is een en al sfeer binnen de kaders, zodat de mond stil valt en de pen wordt neergelegd. Genieten zonder tekst, enkel het beeld zichtbaar ademen. De sfeer proeven met het verstand op nul en de blik op oneindig. Dan kan de emotie die de maker in het werk heeft gelegd zich bewust nestelen in de gedachte. Ademloos genieten, in stilte smaken.

Zijn robuuste weergave van de herkenbare omgeving is getoond bij Galerie Hoogenbosch in Gorredijk tot 6 oktober. De donkere composities, op de manier waarop Radersma de omgeving vastlegt en weergeeft, komen dreigend over. Dat is echter schijn, want de composities zijn allesbehalve grimmig. Onheilspellend, dat weer wel. De aardkleuren en het gebrek aan detaillering maakt het werk onaards indrukwekkend. Hoewel de maker in het werk met beide benen op de grond schijnt te staan, zweeft de emotie er in een niet zichtbare nevel boven.

De lucht is duister en de aarde kleihard. Het is de rauwe kant van de natuur. Het landschap dat handmatig werd gecultiveerd of juist door de natuur is ontgonnen. Je beleeft de verveners die de gronden afgroeven of de wind die de wolken opzweept om zich te legen op de aarde. Doorleefde omgevingen derhalve, waarin het transparante lichtschijnsel gedoseerd evenwichtig de kracht kan meten met de warm dicht geverfde aardbodem.

De composities zijn niet krachtig expressief opgezet, zoals je zou verwachten. Geen wijde penseelvoering of brede kwastgebaren om de toon te zetten. Radersma zoekt op het scherpst van de snede een balans tussen abstractie en figuratie, versimpeling en werkelijkheid. Op de grens van dat scheppen staan de krachtige werken als een huis. Er zijn wel landschapselementen te ontdekken, als rietkragen en bomenrijen of de branding en voren in de akker, maar toch blijft die omgeving ongreepbaar. Het is niet van daar en toen, maar kan overal zijn en van alle tijden. Dat maakt het werk juist zo krachtig sprekend, want je kunt het overal plaatsen op elke plek en in iedere tijd.

Monumentaal in opzet met veelal een weidse afmeting en breedvoerige toonzetting. Ook formaten op de vierkante decimeter. Passend in een handpalm blijft toch de sfeer groots. Een landschap in een notendop, de omgeving in een lucifersdoosje.

Er is geen detaillering, dat past niet in de ruige opzet. Het is geen bepaling van plaats en tijd, maar wel van sfeer en emotie. De omgeving is voor een moment stil gezet op het hier en nu. Lijkt in zichzelf gekeerd, maar laat juist veel van buiten toe. Het schreeuwt om aandacht vanwege de basale schoonheid die het uitstraalt. De compositie van Jan Radersma is zich terdege bewust van het toen en daar, en het belang van het wezen en het zijn.

Het zijn veel woorden voor werk dat zichzelf heel goed in beeld kan verantwoorden. De schepper zet weinig schoonheid neer, maar biedt daardoor veel ruimte aan het gevoel. Ook in de woeste lelijkheid schuilt esthetische pracht.